

slechts noode verlaat, om nog wat van de andere kassen te zien. In het zuiden van den tuin is het zoogenaamde „Temperate House”, waar het lang niet zoo snikheet is als in de orchideeënkas, waar een zwoele, vochtige hitte sterk aan de tropen herinnerde. Maar ook hier treft men de fraaiste bloemen en planten aan. Hoogst eigenaardig zijn de Japansche dwergboomen, wonderen van cultuur, want alles, wat een normale boom bezit, is aan deze planten ook te zien, hoewel ze niet meer dan een 60 cM. hoog zijn. Zij hebben stam, een kroon, gewoon gevormde bladen, doch alles in zakformaat. En men meene nu niet, dat deze liliputters nog jong zijn! Twee ervan hebben den respectabelen leeftijd van 200 jaar reeds bereikt.

Zoo zijn er in dezen tuin nog tal van hoogst interessante dingen te zien en te bewonderen. Wij willen nog even wijzen op een gebouwtje, waarin een wondervolle collectie bloementekeningen geëxposeerd is, geschilderd door wijlen Miss North, welke dame zoowat alle tropische landen doorreisde schijnt te hebben. Ongetwijfeld is deze verzameling van groot belang voor deskundigen. Dan vindt men op verschillende plaatsen museums, waarin ruw en bewerkt hout van talloze boomen te zien is, voorwerpen, uit deze houtsoorten vervaardigd, enz. enz., te veel om op te noemen, verder een paar gebouwtjes, die herbariums herbergen, kassen voor varens, laboratoriums, enz. enz.

Men ziet, er is in de Kew-Gardens zoo veel te zien, dat een dag veel te kort is, om te genieten, wat hier te genieten valt. Wat echter ieder wel moest zien, is een groote Chineesche pagode, die aan het zuidelijk deel van den tuin een eenigszins vreemd karakter bijzet; en daar dichtbij een reusachtigen vlaggestok van 160 voet hoog, die gemaakt is uit den stam van één enkelen pijnboom. Deze twee voorwerpen vallen zóó in het oog, dat iedereen ze opmerkt.

Zoodra de schemering invalt, worden de Kew-Gardens gesloten. Doch het is verstandig eerder weg te gaan, om van af het bootje een aardig gezicht te hebben op de oevers van de Theems, en al halen deze naar mijn idee niet bij de lieflijke boorden van de Hollandsche rivieren, toch is dit boottochtje de moeite wel waard. En we eindigen met nog eens iederen toerist aan te raden, den heerlijken plantentuin te Kew vooral niet over te slaan. De deskundige vindt hier een prachtig veld voor studie, de leek een plek om te rusten en te mijmeren, zooals hij waarschijnlijk niet verwacht had, zoo dicht bij de reuzenstad Londen.

L. DORSMAN Cz.

ALLERLEI OVER DIEREN.

Op een voorjaarsmorgen (1906) het Hertenkamp in Den Haag voorbijgaande trof mij heel in de verte tusschen het hoog-opgaand geboomte een meer dan gewone bedrijvigheid bij de groote edelherten, die nu eens over een kleinen afstand gezamenlijk voorthouden, dan weer op een dichte groep drongen en op hun achterpooten tegen elkaar opsprongen. Meerdere voorbijgangers bleven dan ook staan om zich te verdiepen in de redenen van dat gedoe. Toen ik het Haagsche Bosch inging en zodoende naderbij kwam, kon ik iets meer te weten komen en zag ik als middelpunt van al hun beweging een viervoetig, zwartachtig dier, dat nu eens met hun voorpooten bewerkt, dan weer tusschen de tanden genomen, flink geschud en

de hoogte ingeslingerd werd. Nauwelijks bereikte het slachtoffer den bodem, of de edelherten vlogen er op af en de twee of drie voorsten begonnen weer met de voorpooten een roffel op het voorwerp hunner woede, met dezelfde bewegingen als waarmede een hond een mollegang uitgraaft.

Toch was mijn nieuwsgierigheid nog niet bevredigd, zoolang de indentiteit van het slachtoffer niet was vastgesteld. Ik ging dus naar de boschwachterswoning, waar een der boschwachters zoo beleefd was, met mij het hertenkamp in te gaan, teneinde het tooneel van den strijd nader op te nemen. Mijn gissing, dat het ongelukkige dier een boomarter zou kunnen zijn, deelde hij niet, verklarende het terrein goed te kennen en zeker te weten dat zulk gespuis daar niet huisde. Hij geloofde meer aan een kat en zijn vermoeden werd spoedig bevestigd, toen wij in het thans rustig strijdperk een halfwassen, zwart katje vonden liggen, murw gekneet en in al zijn gewrichten gebroken of gekneusd. Toen wij ter plaatse kwamen stonden de edelherten op een troepje een honderd pas verder ons op te nemen, — hun werk was volbracht. In een wijde kring, de ooren gesplitst, de halzen uitgestrekt, stonden de nog op gevaar bedachte kleinere damhertjes angstig het kattenlijkje op te nemen om op onze nadering het veld te ruimen.

Bij de aanvallende herten had ik geen enkelen bok kunnen bespeuren, zoodat het vermoedelijk alle hinden waren, waarvan verscheidene op dat moment kalveren hadden en in het voor hen vrij onschuldige huiskatje een lid van de familie der verscheurende dieren herkenden.

Maakt een specht zijn nestholte ruimer naar gelang van het groeien zijner jongen? Ziehier een vraag, die ik mij gesteld heb naar aanleiding van twee waarnemingen op dat gebied.

Juni 1903 in Dieren logeerende, troffen mijn gastheer en ik op een kruispunt van twee boschwegen een nest van den bonten specht met vier jongen. De boom waarin het nest zich bevond was dood en van boven tot onder bezaaid met uitgehakte holten. Het bewuste nest zat op ongeveer kniehoogte boven den grond, — men zou hebben moeten bukken om er in te kijken, ware niet de geheele voorgevel van het spechterhuis weggehakt, zoodat de spechtenkinderen maar weinig beweging noodig hadden, om er uit te tuimelen. De boom stond geheel vrij, men kon — zonder van den weg af te gaan — er omheen wandelen. Een boschwachter had een stuk boomschors met een touw ertegen gebonden, zoodat een soort vlieggat nog vrij was gebleven. Den volgenden dag vonden wij een dood jong, geheel verregend — het was een zeer nat voorjaar — een paar pas van het nest op den grond liggen en de boomschors, hoewel nog steeds door het touwtje opgehouden, volgens de nestholte weggebeiteld; — de jongen lagen weer open voor elk voorbijganger. Gelukkig was de weg weinig bezocht; de overgebleven jongen waren nagenoeg volwassen en zullen dus wel de wijde wereld ingegaan zijn.

Wat kan de oude spechten bewogen hebben hun nest dermate uit te hollen, dat de veiligheid van hun kroost er door in gevaar werd gebracht? Hebben zij — inziende hoe gevaarlijk hun jongen gehuisvest waren — hen willen noodzaken het nest te verlaten, of hebben spechten de gewoonte, de inwendige ruimte van hun nest te vergrooten in evenredigheid tot den groei van hun kinderen en heeft in dit geval de vermolmheid van hun woning het spechtenpaar parten gespeeld?

Ik geloof de laatste veronderstelling als waar te mogen aannemen, vooral ook in verband met het groote volume dat drie, soms acht jonge spechten vóór het uitvliegen

(uitklimmen?) kunnen bereiken en naar aanleiding van de volgende waarneming van een mijner familieleden.

Juni 1906 werd in een der bosschen bij de Bilt een spechtennest gevonden op eenige meters van den grond. Het werd door de spechten zelf verraden door aanhoudend hameren van binnen. Klopte men tegen den boom, dan keek de oude specht permantig uit het vliegpat omlaag. Duidelijk was de aanwezigheid van jonge spechten te hooren en na eenigen tijd vloog het gezin uit, — het nest was verlaten.

Hier werd dus dagelijks in de binnenruimte gehamerd, terwijl de jongen nagenoeg op uitvliegen waren.

Langs de Rijnkade te Coblenz wandelend zag ik een hengelaar aan het werk, die nog al veel bekijks had van het publiek, dat zich blijkbaar amuseerde. Ziehier waarom.

Daar ter plaatse mondde eenige centimeters onder water een pijp uit waardoor vermoedelijk keukenafval van een der groote hotels in den Rijnstroom afgevoerd werd. Voor deze opening verdrong zich nu zulk een menigte witvisch, dat de oolijke hengelaar niets anders had te doen dan zijn vischhaak in dregvorm — dus met vier geweerhaakte punten — eenvoudig laten zakken tusschen het visschen-gewemel en daarna weer op te halen. Bij elken slag hing er een visch aan den haak en wat vooral de lachlust van het publiek — o wreede menschheid — opwekte, was dat elke visch in een andere houding boven water kwam; de slachtoffers werden op alle manieren geweerhaakt: in de kieuwen, in den buik, in den staart, in de zijde, in de vinnen, enz.

Het behoeft nauwelijks betoog, dat de man — in minder tijd dan dat ik dit nêerschrijf — met een goed gevuld netje kon huiswaarts keeren.

Het is een gloeiend warme dag, haast te warm om te werken. Ik leg mijn pen dan ook even neer, sta op en ga naar het raam dat uitzicht heeft op een groot plantsoen, gewoonlijk wandel- en speelplaats van het publiek, thans eenzaam in de groote hitte.

Op den voorgrond een kleine vijver, omzoomd door zacht glooiend gazon, iets verder een hard voetpad, schitterend wit in de verzengende zonnestralen.

Schuin boven dat pad in de takken van een forschen beuk zit een roek in voorovergebogen, loerende houding; het kopje scheef, gretig blikkend naar een verlaten stuk brood op het pad.

De omtrek veilig achtend daalt de zwartrok omlaag, wil zijn lunch beginnen, maar — te vergeefs; het brood — — dank zij de zomerhitte dubbel gebakken — weerstaat zijne forsche snavelhouden, blijft hard als steen. Na nog eenige wanhopige pogingen, ontdekt de roek het water, neemt zijn weerspanning twaalfuurtje op, huppelt — zooals bij een lid van het kraaiengeslacht zoo eigenaardig is — met schrijlingsche sprongetjes de glooiing af en houdt met stoïcynsche kalmte het brood in het vochtige element. Nu kan zijn maal beginnen, de stukken breken gemakkelijk thans en vóór het brood op is, is zijn honger gestild. Aan de waterkant wordt nu een pluk nattig gras met wortel en al uitgetrokken, het overgebleven brood in de holte gelegd en daarna met het grasdotje zorgvuldig toegedekt. Triomfantelijk kijkt hij rond, overtuigt zich dat geen levend wezen hem bespied heeft en vliegt weg. Zou hij teruggekomen zijn?

Ik ga weer aan mijn werk, maar nog lang daarna drong zich bij mij de vraag op: verstand of instinct?

Hurrie, prozaïsche hurrie heerscht op het Amstelveld.

Het is Maandagmorgen, dus marktdag. Veel gewemel

van volk in allerlei schakeeringen, veel geschreeuw van kooplui, veel proza.

„Poëzie is overal”, zong onze populaire De Genestet, waarom ik dan ook besloot hier wat poëzie op te speuren.

Onder dien drang wandel ik onwillekeurig in de richting van de vogelkooplui, naar het punt waar ik vele jaren geleden zoo dikwijls in mijn hoedanigheid van Amsterdamschen schooljongen mij verlustigde in de rijen volle vogelkooien, welker bewoners toen zulk een charme voor mij hadden, dat ik ze wel alle in een groote, ruime voliëre wenschte te bezitten. „’t Is de vraag maar wie haar al, wie haar niet kan vinden.” Nu, ik moet eerlijk bekennen, ik vond geen poëzie — geen greintje. Reeksen lange, lage, vunsige kooien — loopers geheeten — volgepropt met pas gevangen goedje. Onrustige boomleeuwerikken, zich moe fladderende manvinken, levendige rietgorzen en zich tot berstens dik- en doodetende sijsjes verdringen, vertrappen, pikken en bevuilen elkaar in een angstig drijven naar vrijheid, naar ruimte. In elken looper minstens een drietal stervende exemplaatjes donker in een hoekje gedoken, bol in de veeren, de kopjes onzichtbaar, zwaar hijgend op-en-neergeschok van de teere lichaampjes; te nabij het verlossingsuur om nog iets van het gekrioel om en over zich te bemerken, te ver reeds van het werkelijk leven staande om de kopjes met de doffe, reeds brekende oogjes uit de veertjes op te heffen, als de nog levenslustige gevangenen tegen de zwakke, stervende donsbolletjes opjagen. Zonder mededoogen is zelfs hun stervensuur nog vergald door hun woelige soortgenooten.... Maar ook hun beurt kan komen als niet tijdig een liefhebber zich hun lot aantrekt en ze bevrijd worden uit dat tragisch moordhol, waar alleen de grootste en krachtigste exemplaren kans hebben deze ellende te overleven.

Trok dit schouwspel mij als jongen werkelijk zoo aan? „Lage sans pitié,” zal daarvan wel de oorzaak zijn geweest. Maar ik zou nog meer bewijzen zien van de ergelijke wreedheid van... het volmaaktste wezen der schepping, van den mensch.

Boven op een stapel loopers staat een lange, houten kist door tusschenschotten verdeeld en in elk vakje zit geperst een zwarte lijster, meestal een jonge man, vaalzwart met nog onvolkleurden snavel. De stumpers zitten geperst in den letterlijken zin van het woord, de kop omlaag gehouden door den zolder, even voldoende om den ongelukkigen vogel ook in de breedte te kunnen inkerken; de voorkant gesloten door ijzeren staafjes, tralies. Alles vuil, vies en vunsig; en tot volmaking der ellende, bij wijze van versnapering, een kleverig stuk rauw, bloedig vleesch tegen die paar roestige tralies geplakt.

Ik neem het ondereinde van mijn parapluie en meet daarop af de breedte van een vakje. Achter mij hoor ik zeggen: „Is ’t niet schandelijk, meheer?” Een eenvoudig werkmán begreep mijn beweging, ook hij voelde voor die stumpers, eenige maanden geleden door lieflijke ouderzorg opgevoed tot krachtige vogels in staat om in het voorjaar het bosch te doen weerklinken van hun gezang, thans gedoemd tot ellende.

Bij thuiskomst bleek de gemeten afstand 9 cm. te zijn. Meet het eens uit, lezer, en stel u dan voor die breedte voor een verblijf van een volwassen lijster, veroordeeld om in die ruimte over een kwab bloedig vleesch de wijde wereld in te kijken; zich omdraaien om het wreede menschedom verachtelijk de rug toe te keeren, is zelfs niet mogelijk, daarvoor is geen ruimte.

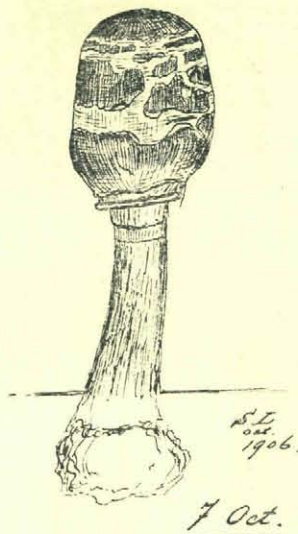
Veel kan en moet er op dat gebied nog veranderen; steeds moet de aandacht gevestigd worden op zulk een onwaardig gedoe.

„Frappez toujours” moet de leus zijn van de bestrijders van dergelijke toestanden, tot eindelijk de wetgever zich gedwongen ziet paal en perk te stellen aan zulke droeve uitingen van menschelijke ongevoeligheid.

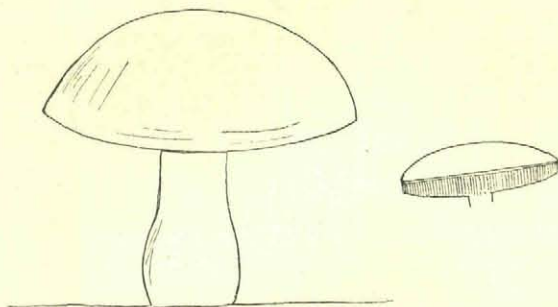
Parasolzwam (*Lepiota rhacodes*).

Naar verluid zijn nieuwe wetten op dierenbescherming in wording; mogen deze de zoo gewenschte verbeteringen brengen en strenge straffen eischen voor publieke dierenmishandeling. Allereerst dan medelijden met onze vinken,

Parasolzwam in knop.

die met duizenden gemoord, met honderden nog blindgebrand en in zoogenaamde pothuisjes gekluisterd worden. Medelijden voor onze vinken, die op onze vinkenbanen of met zeemlederen broekje op den wip, of brutaalweg met

Boletus met doorsnede.

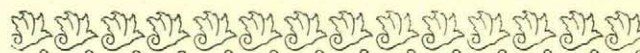
een touwtje aan de poot bij tientallen aan een gespannen lijn bevestigd een geheelen langen dag als lokvinken omhoog gerukt worden, om na die eindeloze, helsche folteringen — zoo de dood hen nog niet verlost heeft — vóór het vallen van den avond door een vuilen, groven menschen-duim zich het prachtige, eertijds zoo vroolijk jubelend kopje te voelen verbrijzelen.

Zij hebben hun taak volbracht; zij hebben... hun broertjes, hun zusjes, hun ouders in het verderf gelokt; zij rusten hun welverdiende rust aan den vinkenrits, saamgedrongen tusschen hun voor eeuwig sluimerende lotgenooten, de op bijna dubbele lengte uitgestrekte, in alle gelederen ontwrichte poot dreigend uitgestrekt, getuigende tegen de geraffineerde wreedheid van het menschedom, als droevig herkenningsteeken van het op hun soortgenooten onbewust gepleegde verraad.

Den Haag, 13 Nov. '06.

C. STOLK.

PADDESTOELEN.

Den geheelen zomer waren ze schaarsch, de zwammen. Een enkele Vliegenzwam of *Russula* of soms een Stinkzwam dat was dan ook 't meeste. Maar de regen die in 't begin van October viel en de daaropvolgende zomersche dagen, die hebben de massa uit den grond gelokt. Wat was het

Polyporus versicolor.

een genoegen, bewonderend rond te loopen tusschen dien vormen- en kleurenrijkdom, dien ik op één Octobermiddag aantrof. Ik had bij gebrek aan beter al telkens een visite gebracht bij een paar reusachtige *Polyporussen*, die op één